

«ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎ

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍԱԿՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՄԱՆ

ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2022

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ ՏՈԿՈՍԸ ՄԵՐ ԿՅԱՆՔՈՒՄ /հիբրիդ դասի մոդել/

ԱՌԱՐԿԱ՝ ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱ

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ԱՆԱՀԻՏ ԿԱՄՈՅԻ ՏԵՐ- ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ՄԱՐԶ՝ ԱՐՄԱՎԻՐ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ՝ ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻ ԹԻՎ 9

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ-----3

Չետագոտական աշխատանքի նպատակները-----4

Չետագոտական աշխատանքի խնդիրները-----4

ԳԼՈՒԽ 1.ՏՈԿՈՍԻ ՍՏԵՂԾՄԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

1.1.Ի՞նչ է տոկոսը,ինչպե՞ս է այն առաջացել-----5

1.2.Տոկոսի ներկայացումը կոտորակների տեսքով-----7

1.3.Տոկոսը գտնելու կանոնները-----8

ԳԼՈՒԽ 2.ՏՈԿՈՍԸ ԱՌՕՐՅԱ ԿՅԱՆՔՈՒՄ

2.1.Ինչպե՞ս սովորել և սովորեցնել-----9

Խաղ- մրցույթ <<ԻՆՉՊԵՍ ԴԱՌՆԱԼ ՄԻԼԻՈՆԱՏԵՐ>>

2.2.Տոկոսը և մենք-----10

2.3..Տոկոսը և առևտուրը-----11

2.4.Տոկոսը և բիզնեսը-----12

2.5.Տոկոսը և ընտանեկան բյուջեն-----15

ՖԻՆԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՅՈՒՐԴՆԵՐ ԵՎ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ-----16

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ -----17

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

<<ԹՎԵՐԸ ՉԵՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԱՇԽԱՐՀԸ, ԱՅԼ ՍՈՎՈՐԵՑՆՈՒՄ

ԵՆ

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱՌԱՎԱՐԵԼ ԱՇԽԱՐՀԸ>>

ԳՅՈԹԵ

Ուզում եմ իմ այս աշխատանքը սկսել Գյոթեի նշված խոսքերով, քանի որ կարևորում եմ թվերի դերը մեր կյանքում, հատկապես՝ արտահայտված տոկոսներով: Այսօր ամեն քայլափոխի տեսնում եմ թվեր տոկոսներով արտահայտված՝ խանութների ցուցափեղկերի վրա՝ 30% զեղչ, աշխատավարձի բարձրացում 20 %-ով, ապառիկ վաճառք 0%-ով, գների բարձրացում 8%-ով, տնտեսության աճ՝ 12%, բիզնեսի աջակցում՝ 40%, դիմորդների քանակի նվազում 20%-ով, ընտրությունների մասնակիցների քանակը՝ 80% և այլն: Այդ պատճառով ուզում եմ աշակերտների մոտ (սրանց միջոցով՝ նաև ծնողների մոտ) զարգացնել տոկոսների վերաբերյալ գիտելիքները և դրանք կյանքում կիրառելու հմտություններն ու կարողությունները:

Աշխատանքում ներկայացված են տոկոսի ծագման պատմությունը, տոկոսներ հաշվելու կանոնները և դրանց կիրառությունը առօրյա կյանքում <>տարբեր իրավիճակներում և բնագավառներում: Դիտարկված են գործնական գանազան խնդիրներ և խաղ-մրցույթներ՝ «Ինչպե՞ս դառնալ միլիոնատեր», «Ընտրիր զույգը», 'Ֆինանսական գրագիտություն', իսկ վերջում ներկայացված են առաջարկություններ և եզրահանգումներ :

ՅԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Չետագոտական աշխատանքի նպատակներն են՝

- Սահմանել տոկոսը՝ որպես տարբեր պարամետրերով տվյալների համեմատման միավոր:
- Ցույց տալ տոկոսների վերաբերյալ գիտելիքների օգտագործման անհրաժեշտությունը:
- Երեխաներին սովորեցնել տոկոսային հաշվարկների վերաբերյալ գիտելիքները ինչպես օգտագործել ոչ միայն ուսումնական և ճանաչողական գործընթացում, այլև նաև առօրյա կյանքում:
- Ձևավորել գործնականում անհրաժեշտ տոկոսային հաշվարկներ կատարելու կարողություններ և հմտություններ:
- Աշակերտների մեջ սերմանել տնտեսական գրագիտության հիմունքներ, որոնք իրենց հետ կտանեն նաև դեպի ընտանիք, ընտանիքի մյուս անդամներ, որոնք էլ կնպաստեն ընտանիքի բյուջեի ճիշտ կազմակերպմանը :
- Ցույց տալ, որ տոկոսը մեր կյանքի մշտական ուղեկիցն է:

Չետագոտական աշխատանքի խնդիրներն են՝

- Աշակերտները կարողանան տոկոս հաշվելու կանոնները կիրառել տարբեր հաշվարկներում :
- Կարողանան բացահայտել տոկոսի օգտագործման հնարավորությունները կյանքի բոլոր բնագավառներում՝ իրենց շրջապատում, առևտրի մեջ, բյուջեի արդյունավետ կազմակերպման և ֆինանսական զանանգան բնագավառներում:
- Կարողանան ֆինանսական գրագիտության հիմունքները կիրառելով հասնել ցանկալի արդյունքների:

Գլուխ 1. ՏՈԿՈՍԻ ԱՏԵՂԾՄԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

1.1. Ի՞նչ է տոկոսը, ինչպե՞ս է այն առաջացել

Վերը նշված նպատակների ու խնդիրների իրականացման համար ներկայացնում եմ հիբրիդ դասի մոդել, որը անցկացրել եմ իմ դասավանդվող դասարաններից մեկում:

ԽՁԱՆՄԱՆ ՓՈՒԼ

Դասարանը նախապես բաժանել եմ 4 խմբի, որոնցից յուրաքանչյուրին տվել եմ առաջադրանքներ՝

Առաջադրանք 1. Որոշել խմբի անունը:

Առաջադրանք 2. Ըստ իրենց հանձնարարված թեմայի՝ փնտրել համացանցից, լրացուցիչ գրականությունից համապատասխան նյութեր, վերլուծել և ուղարկել ինձ, որպեսզի ես այն տեղադրեմ Padlet ծրագրով նախապես ստեղծված պատին:

Խումբ 1-անունը՝ Ծիածան,

թեման՝ տոկոսի առաջացման պատմությունը

Խումբ 2-անունը՝ Կայծակ,

թեման՝ տոկոսը և կոտորակները:

Խումբ 3-անունը՝ Էվրիկա ,

թեման՝ ինչպե՞ս հաշվել տոկոսը :

Խումբ 4-անունը՝ Խելացիներ և հնարամիտներ,

թեման՝ ինչո՞ւ և ինչպե՞ս սովորել:

Առաջադրանք 3. Մտածել հակառակորդ թիմին առաջարկվող խնդիր տոկոս հաշվելու վերաբերյալ:

Առաջադրանք 4. Ընտրել 1 կամ մի քանի բնագավառներ, որտեղ օգտագործվում են տոկոսի վերաբերյալ գիտելիքները:

Դասի ընթացքը

Յուրաքանչյուր թիմ ներկայացնում է իր թեման Padlet ծրագրի պատի վրա.

Խումբ 1. ԾԻԱԾԱՆ----Տոկոս (լատիներեն՝ per cent հարյուրի վրա), մեկ հարյուրերորդ մաս. Կարճ նշանակումը՝ «%»: % նշանը ստեղծվել է XV դարում,

իտալական ձեռագրերում որպես իտալերեն per cento բառերը կրճատ գրելու արդյունքում՝

pro cento—cento—cto—c/o—%

Տոկոսներով հաշվումներ կատարվում էին դեռևս հին Բաբելոնում: Տոկոսները հատկապես լայն կիրառություն ունեին Հին Հռոմում, որտեղ տոկոսն անվանում էին pro centum (հարյուրից), յուրաքանչյուր հարյուրի դիմաց տրվող լրացուցիչ գումար:

Այն հետագայում լայն տարածում է ստանում նաև եվրոպական շատ երկրներում և հիմնականում օգտագործվում է առևտրային և դրամական գործարքներում: Այնուհետև տոկոսը լայնորեն կիրառվում է նաև այլ ոլորտներում՝ տնտեսության մեջ, ֆինանսական հաշվարկներում, վիճակագրության մեջ, բժշկության և գիտության տարբեր բնագավառներում:

Հոմանիշներ՝ առհարյուր (արևմտի.) շահ, սակ, բաժին, մաս, մասնաբաժին:

Արտահայտություններ՝

պարզ տոկոս - այն տոկոսը, երբ ժամանակի որևէ միավորի ընթացքում (օրինակ՝ մի տարում) առաջացած աճը չի ավելանում սկզբնական թվին և չի մասնակցում նրա հետագա (հաջորդ տարիների) աճմանը,

բարդ տոկոս - դրամագլխի վրա բարդվող յուրաքանչյուր տարվա տոկոսը,

հարյուր տոկոսով - լրիվ չափով, ամբողջությամբ, փոխաբերական իմաստով՝ հաստատ

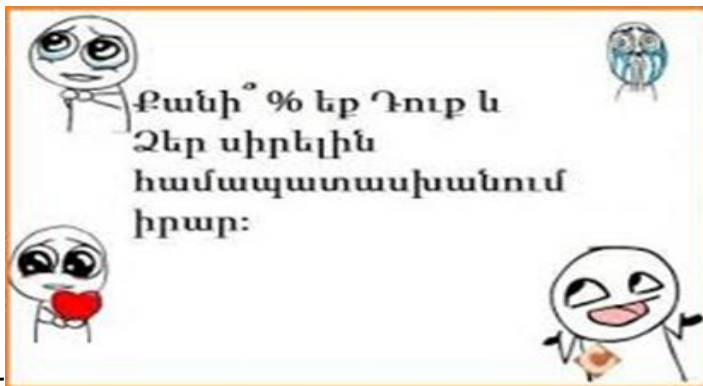
վաշխառուական տոկոս - օրենքով սահմանված տոկոսից ավելի բարձր տոկոս

օրինական տոկոս - տվյալ պետության մեջ օրենքով սահմանված չափից չանցնող տոկոս

տոկոսաբեր - եկամտաբեր, որոշակի տոկոսի չափով եկամուտ

տոկոսադրույք-ֆինանսավարկային գործիքի եկամտաբերության ցուցիչ, որը պայմանագրով սահմանված ժամանակաշրջանում վճարված կամ ստացված տոկոսների և տրամադրված վարկերի կամ ավանդների գումարների հարաբերակցությունն է: Այն բնութագրում է ներգրավված կամ տրամադրված

դրամական միջոցների նկատմամբ հատկացված տոկոսագումարների չափը: Տոկոսադրույքն արտահայտվում է հետևյալ նշանով՝ «%» և հաշվարկներ կատարելիս բազմապատկվում է 100-ով:

ԻՄԱՍՏԻ ԸՆԿԱՆՄԱՆ ՓՈՒԼ

1.2.Տոկոսի ներկայացումը կոտորակների տեսքով

Խոումբ 2.ԿԱՅԾԱԿ

Ինչպես արդեն ասվեց թվի տոկոսը թվի մեկ հարյուրերորդ մասն է, որը կոտորակի տեսքով արտահայտվում է այսպես՝ $1\% = 1/100$ մաս, հետևաբար $100\% = 1$ ամբողջ մաս, $50\% = 1/2$ մաս, $25\% = 1/4$ մաս:

Տոկոսը կարելի է արտահայտել նաև տասնորդական կոտորակի տեսքով՝ $1\% = 0,01$ մաս, $50\% = 0,5$ մաս, իսկ մասը տոկոսով արտահայտելու համար պարզապես անհրաժեշտ է այն բազմապատկել 100-ով՝ $2/5$ մաս $= 2/5 * 100 = 40\%$

Առաջարկում ենք փոքրիկ խաղ՝ <https://learningapps.org/watch?v=pnoq95ym222>

Գտնել համապատասխան զույգերը

20%	1	0,1
10%	1/2	0,4
40%	1/5	0,6
50%	1/10	1
60%	2/5	0,5
100%	3/5	0,2

1.3.Տոկոսը գտնելու կանոնները

Խումբ 3. ԷՎՐԻԿԱ

Յիշենք, որ **թվի 1 %-ը նրա 1/100-երորդ մասն է**, հետևաբար՝

Կանոն 1. Թվի տոկոսը գտնելու համար պետք է տոկոսը գրել սովորական կոտորակի տեսքով և տրված թիվը բազմապատկել ստացված կոտորակով:

Օրինակ՝ 300-ի 20 % -ը հաշվում ենք այսպես՝ $300 \cdot (20/100) = 60$ կամ $(300/100) \cdot 20 = 60$

Շատ հաճախ հանդիպում են իրավիճակներ, երբ որևէ թվի ինչ-որ տոկոսը

գիտենք, բայց չգիտենք սկզբնական թիվը:

Օրինակ՝ ո՞ր թվի 20% է հավասար 60-ի, այսինքն ո՞ր թիվն ենք բաժանել 100 հավասար մասերի և վերցրել 20 մասը, այդ թիվը գտնելու համար պետք է՝ $(60/20) \cdot 100 = 300$ կամ $(60 \cdot 100) / 20 = 300$

Կանոն 2. Որպեսզի գտնենք , թե ո՞ր թվի p %-ն է հավասար b -ի, պետք է b -ն բազմապատկենք 100 -ով և բաժանենք p -ի՝ $100 \cdot b / p$:

Կանոն 3. Որպեսզի գտնենք , թե b -ն a -ի ո՞ր տոկոսն է, պետք է b -ն բազմապատկենք 100 -ով և բաժանենք a -ի:

Օրինակ՝ գտնենք, թե 32 -ը 40 -ի ո՞ր տոկոսն է կազմում՝ $(32/40) \cdot 100 = 80\%$:

2.1. Ինչպես սովորել և սովորեցնել

Այժմ փորձենք ստացած գիտելիքները կիրառել պարզագույն խնդիրներ լուծելիս: Առաջարկում է յուրաքանչյուր թիմ :

Չարցադրում 1. Ո՞րն է մեծ՝ ա) 500 -ի 30% -ը, թե 600 -ի 20% -ը

բ) Ինչքա՞ն է 900 -ի 25% -ի $2/3$ մասը

գ) դասարանի 25 աշակերտներից 15 -ը աղջիկներն են: Դասարանի քանի՞ տոկոսն են կազմում տղաները:

Չարցադրում 2. Երկու քաղաքների միջև հեռավորությունը 450 կմ է: Մեքենան 1 ժամ անցավ ամբողջ ճանապարհի 20% -ը, ապա մնացածի 30% -ը: Ընդամենը ինչքա՞ն ճանապարհ անցավ մեքենան:

Չարցադրում 3. Տիգրանի ընտանիքի բյուջեն ամսական կազմում է 300000 դրամ: Նրանք այդ գումարից ամսական խնայում են 15% : Քանի՞ ամիս հետո նրանք Տիգրանի համար կարող են գնել համակարգիչ, եթե այն արժե 230000 դրամ:

Չարցադրում 4. Ապրանքի գինը 20% -ով բարձրացնելուց հետո ինչքա՞ն դարձավ, եթե սկզբում արժեք 30000 դրամ :

Յուրաքանչյուր թիմ, խմբի անդամների հետ քննարկելով, փորձում է լուծել առաջադրանքը և ներկայացնում է լուծման ալգորիթմը, որը համեմատում ենք ճիշտ լուծման հետ, ըստ որի՝ յուրաքանչյուր թիմ ստանում է համապատասխան միավորը՝

Օմիավոր, եթե պատասխանը սխալ է, **1 միավոր**, եթե լուծման ալգորիթմը ճիշտ է, բայց կան մասնակի թերացումներ և **2 միավոր**, եթե ճիշտ է լուծումը:

Լուծումներ   Չարցադրում 1. ա) $500 \cdot 30 / 100 = 150$ $600 \cdot 20 / 100 = 120$ $150 > 120$

բ) $900 \cdot 25 / 100 = 225$ $225 \cdot 2/3 = 150$ **Պատ. 150**

գ) **Լուծում1.** 1) $25-15=10$ 2) $(10/25)*100=40(\%)$

Լուծում2. 1) $(15/25)*100=60(\%)$ 2) $100-60=40(\%)$ **Պատ. 40%**

Չարցադրում2. 1) $450*20/100=90$ (կմ) 2) $450-90=360$ (կմ) 3) $360*30/100=108$ (կմ)
4) $90+108=198$ (կմ) **Պատ.198կմ**

Չարցադրում3. 1) $300000*15/100=45000$ (դրամ) 2) $230000/45000=5,1111... \approx 5$ (ամիս)
3) $5*45000+5000=230000$ (դրամ) կամ 3) $5+1=6$ (ամիս) **Պատ. 5 կամ 6 ամիս հետո**

Չարցադրում 4. **Լուծում1.** 1) $30000*20/100=6000$ (դրամ) 2) $30000+6000=36000$ (դրամ)
Լուծում2. 1) $100+20=120(\%)$ 2) $30000*120/100=36000$ (դրամ) **Պատ. 36000դրամ**

Խաղ 'Ո՛Վ Է ՈՒՉՈՒՄ ԴԱՌՆԱԼ ՄԻԼԻՈՆԱՏԵՐ'

<https://learningapps.org/display?v=pi7fjizzn21>

2.2 .ՏՈԿՈՍԸ ԵՎ ՄԵՆՔ

Խումբ 4.ԽԵԼԱՑԻՆԵՐ ԵՎ ՋՆԱՐԱՄԻՏՆԵՐ

Երբ նոր էինք անցնում տոկոսներ թեման, մեզ թվում էր, որ այն զուտ մաթեմատիկական տերմին է և օգտագործվում է միայն մաթեմատիկական ինդիկների լուծման մեջ: Բայց մեծ էր մեր զարմանքը , երբ մի շարք ուսումնասիրություններ արեցինք: Թերթերում կարդում կամ լուրերով լսում ենք տնտեսության աճ 5%-ով, ապրանքների գների աճ 8%-ով, կորոնավիրուսով վարակվածների աճ 10%-ով, պատվաստվածների թիվը հասել է 42% - ի, մահացության թիվը նվազել է 3%-ով, թոշակառուներն ու նպատառուները իրենց քարտով անկանխիկ առևտուր անելու դեպքում 10% հետվճար են ստանում, սեպտեմբերից կբարձրանան թոշակները 7%-ով, զինվորականների աշխատավարձերը `18-20%-ով, կամավոր ատեստացիա անցած ուսուցիչների

աշխատավարձը կբարձրանա 30-50%-ով և այլն:

2.3 .ՏՈԿՈՍԸ ԵՎ ԱՌԵՎՏՈՒՐԸ

Ամենուրեք մենք նկատում ենք ,որ ապրանքների գներն անընդհատ փոփոխվում են ` կախված ապրանքների պահանջված լինելուց,դուլարի փոխարժեքի տատանումներից,երկրում վարվող տնտեսական քաղաքականությունից ,վաճառողի կամքից և այլ պատճառներից:Դրա հետևանքով ապրանքների գներն իջնում կամ բարձրանում են ,կամ թվում է,թե իջնում են:Այդպես ենք ասում,որովհետև վաճառողները սկզբից ուզում են գերշահույթ ստանալ(գնված գնից շատ բարձր են վաճառում) և զինը բարձրացնում են 50%-ով, հետո տեսնում են` չի վաճառվում ,իջեցնում են 10%-ով,իբրև թե զեղչ են անում,բայց էլի իրենց եկամուտը ստանում են:

Օրինակ, եկեք հաշվենք քանի % շահույթ կունենան,եթե ապրանքը գնել են 4000դրամով,որոշել են վաճառել 50%-ով ավելի,հետո իջեցրել են 20%-ով:

- Լուծում**՝ 1) $4000 * 50 / 100 = 2000$ 2) $4000 + 2000 = 6000$ 3) $6000 * 20 / 100 = 1200$
- 4) $6000 - 1200 = 4800$ (դրամ) 5) ($4800 / 4000$) * $100 = 120$ (%)
- 6) $120 - 100 = 20$ (%)   կամ 5) $4800 - 4000 = 800$ (դրամ շահույթ)
- 6) $800 / 4000 * 100 = 20$ (%) շահույթ)   **Պատ՝.20%**

Երբեմն էլ ապրանքաշրջանառությունն արագացնելու և մեծացնելու նպատակով կատարվում են մեծ զեղչեր,կազմակերպվում են, այսպես կոչված, 'սև' ուրբաթներ,բայց նորից պետք է զգույշ լինել,կարողանալ ճիշտ հաշվարկ անել... Օրինակ ,ենթադրենք նույն պայուսակները երկու խանութներում էլ դրված են վաճառքի` մեկում`18000դրամ,մյուսում`20000դրամ:Բայց առաջին խանութում զեղչը20% է,երկրորդում`30%:Ի՞նչ եք կարծում` ո՞ր խանութից է ավելի հարմար գնել:

Լուծում՝ խանութ1 $100-20=80$ $18000*80/100=14400$ (դրամ)
 խանութ2 $100-30=70$ $20000*70/100=14000$ (դրամ) $14000<14400$:
 Չետևաբար ավելի լավ է գնել երկրորդից, իսկ եթե երկրորդ խանութում լինեք 25%
 զեղչ, ապա պայուսակը կարծենար՝ $20000*75/100=15000$ դրամ $15000>14400$
 հետևաբար ավելի լավ է գնել առաջինից:
 Այսպիսով, որպեսզի խնայողաբար ծախսենք մեր գումարը, հարկավոր է
 չգայթակղվել զեղչային տոկոսներով և կարողանալ ճշգրիտ հաշվարկել:

2.4. ՏՈԿՈՍԸ ԵՎ ԲԻՉՆԵՍԸ

Ցանկացած բիզնես սկսելու համար որոշակի գումար է պետք: Բիզնեսի ֆինանսավորումը բիզնեսի սեփականատերերի մեծամասնության առաջին և

կարևորագույն ֆինանսական ընտրություններից մեկն է: Եթե ցանկանում եք
 պահպանել Ձեր բիզնեսի լիակատար վերահսկողությունը, բայց բավականաչափ
 միջոցներ չունեք սկսելու համար, պետք է հաշվի առնել բիզնեսի վարկատեսակը և
 պայմանները: Վարկ ապահովելու շանսերը մեծացնելու համար հարկավոր է ունենալ
 բիզնես պլան, ծախսերի թերթիկ և ֆինանսական կանխատեսումներ: Այս գործիքները
 կօգնեն իմանալ, թե որքան գումար է հարկավոր և նաև կօգնեն բանկին իմանալ, որ
 իրենք խելացի ընտրություն են կատարում՝ հենց Ձեզ վարկ տալով: Նյութերը
 պատրաստելուց հետո պետք է կապվել բանկերի և վարկային կազմակերպությունների
 հետ՝ վարկ ստանալու համար: Մինչ այդ անհրաժեշտ է նախապես համեմատել տարբեր
 բանկերի առաջարկները՝ վարկի համար առավելագույն հնարավոր պայմանները
 ստանալու համար: Երաշխավորությամբ ֆինանսական ռեսուրսների ներգրավման
 պայմաններն են՝

գումարը՝ առավելագույնը 5 մլն դրամ,

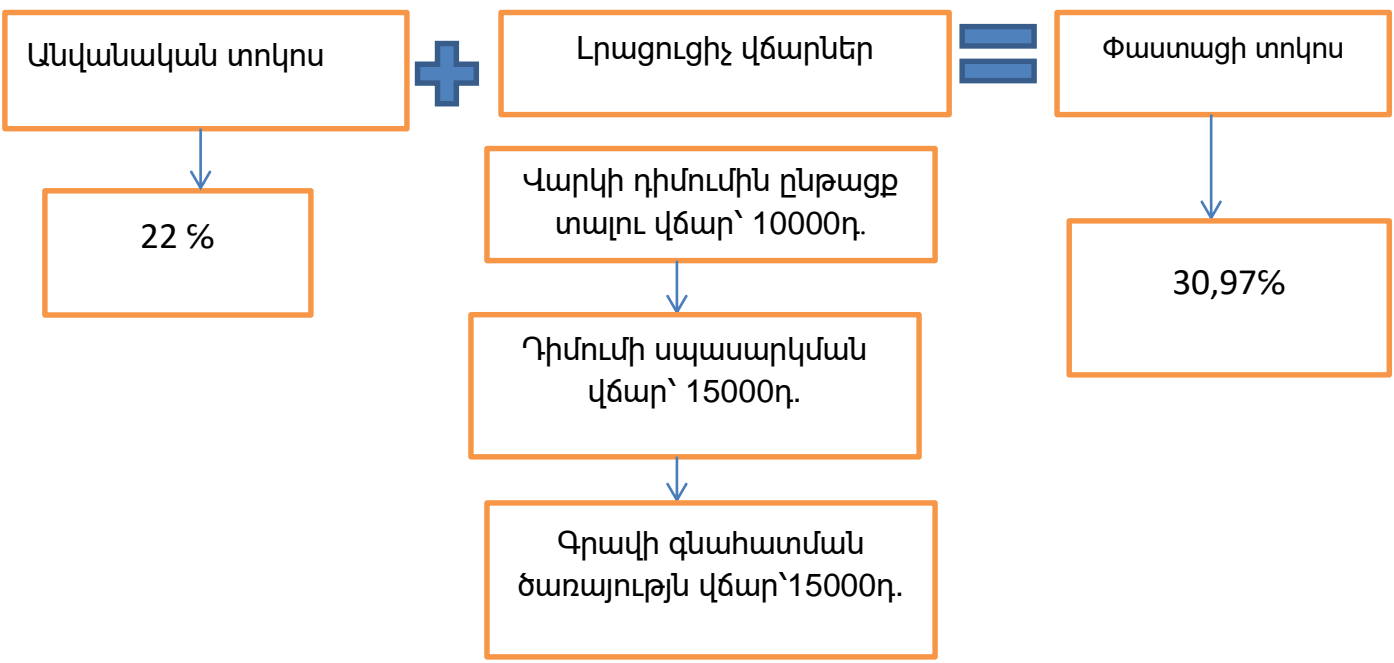
տարեկան տոկոսադրույքը՝ 10 %,

ժամկետը՝ առավելագույնը 5 տարի:

Ինչպե՞ս համեմատել երկու վարկ, որոնց տոկոսները նույնն են: Ինչպե՞ս հասկանալ՝ արդյոք տվյալ պայմաններով վարկը հարմար է, թե ոչ: Վարկային հաշվիչը կօգնի այս հարցերում՝ հաշվարկելով վարկի տարեկան փաստացի տոկոսադրույքը (ՏՓՏ) և վարկի հնարավոր մարման գրաֆիկը: ՏՓՏ ցույց է տալիս վարկի իրական գինը՝ հաշվի առնելով

ոչ միայն տոկոսները, այլև վարկի հետ կապված այլ ծախսերը՝ վարկի տրամադրման և սպասարկման գծով վճարներ, ապահովագրական ծախսեր և այլ միջնորդավճարներ, եթե առկա են: **Որքան ցածր է վարկի ՏՓՏ, այնքան վարկը էժան է:**

Վարկի իրական գինը փոխվում է նաև կախված մարման տեսակից: Հավասար վարկ եղանակի դեպքում ամսական մարումների ժամանակ մայր գումարը հավասարաչափ է, իսկ տոկոսները գնալով նվազում են: Հավասար մարում եղանակի դեպքում ամսական վճարը (մայր գումար և տոկոսներ) նույնն է ողջ վարկի ընթացքում: Երկու եղանակներն

Էլ լայնորեն կիրառվում են: Հավասար վարկի դեպքում սկզբնական փուլում ամսական բեռը շատ է, հետո այն աստիճանաբար նվազում է: Հավասար մարման դեպքում ամսական մարման բեռը հավասարաչափ է բաշխված ողջ վարկի ընթացքում, սակայն տոկոսներն են մի քիչ շատ:

Փորձարկենք նույն պայմաններով և մարման տարբեր եղանակներով վարկեր և գտնենք ամենահարմարը՝ դիմելով վարկային հաշվիչի օգնությամբ:

ՎԱՐԿԻ ՄԱՐՄԱՆ ԳՐԱՖԻԿԸ

ՄԱՐՄԱՆ ՏԵՍԱԿ	ՀԱՎԱՍԱՐ ՄԱՐՈՒՄ	ՀԱՎԱՍԱՐ ՎԱՐԿ
ՎԱՐԿԻ ԳՈՒՄԱՐ	5 000 000 դ.	5 000 000 դ.
ՏԱՐԵԿԱՆ ՏՈԿՈՍԱԴՐՈՒՅՔ	10 %	10%
ՎԱՐԿԻ ԺԱՄԿԵՏԸ	5 ՏԱՐԻ	5 ՏԱՐԻ
ԱՅԼ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ	1%	1%
ԱՅԼ ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ	1%	1%
ՏԱՐԵԿԱՆ ՓԱՍՏԱՑԻ ՏՈԿՈՍԱԴՐՈՒՅՔ	32,8%	34,2%
ՎՃԱՐՎՈՂ ՏՈԿՈՍԱԳՈՒՄԱՐ	1 270 833 դ.	1 374 113 դ.
ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ	156 235 դ.,	ԱՄՍԱԿԱՆ ՄԱՐՈՒՄ ՎԱՐԿԻՑ 83 333 դ.
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՎՃԱՐՈՒՄ	9 320 833դ.	9 424 113 դ.

2.5.ՏՈԿՈՍԸ ԵՎ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

Ընտանիքում շատ կարևոր է ֆինանսների ճիշտ կառավարումը: Աշակերտների մոտ պետք է զարգացնել ստացված եկամուտը խելացի ձևով խնայելու, ծախսերը հաշվարկելու կարողություններն ու հմտությունները: Խնայելը կարևոր է, նույնիսկ եթե չունենք կոնկրետ նպատակ, կամ երբ եկամուտը լիովին բավարարում է մեր կարիքները: Այժմ եկեք անցկացնենք մի խաղ, որի միջոցով կստուգենք ձեր ֆինանսական գրագիտությունը...

<https://learningapps.org/watch?v=pndjn302t22>

Որոշ նպատակների իրագործման համար անհրաժեշտ է որոշակի գումար: Օրինակ՝ եթե ցանկանում ենք գնել բնակարան կամ ավտոմեքենա կամ մեկնել ճանապարհորդության, այն միանգամից իրականացնել չենք կարող, որովհետև դրանց արժեքները բավականաչափ գերազանցում են մեր եկամուտը: Ի՞նչպես վարվել... Անհրաժեշտ գումարը կուտակելու համար ամսական պետք է նախ տնտեսել եկամտի առնվազն 10%-ը, այնուհետև մնացածը ծախսել:

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆ – 10 / 90

ԵԿԱՄՈՒՏ - 100%	ԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅՈՒՆ - 10%	ԾԱԽՍ - 90%
----------------	---------------------	------------

Խնայելը պետք է կարևորել նույնիսկ այն դեպքում, երբ չունենք կոնկրետ նպատակ, կամ մեր եկամուտը լիովին բավարարում է մեր կարիքները: Դա հնարավորություն է տալիս պատրաստ լինել անսպասելի ծախսերին: Տնտեսված գումարը կարող ենք պահել տանը՝ որևէ թաքստոցում: Այդ դեպքում այն մեզ համար «չի աշխատում», հակառակը՝ կարող է գնաճի պատճառով կորցնել իր արժեքը: Իսկ եթե գումարը որպես ավանդ ներդնենք բանկում, ապա կստանանք տոկոսային եկամուտ:

Ավանդ ընդունելով՝ բանկը պարտավորվում է վերադարձնել ինչպես ավանդի գումարը, այնպես էլ պայմանագրով նախատեսված պայմաններով ու կարգով դրանց դիմաց վճարել տոկոսագումար (այսպես կոչված՝ տոկոս): Ավանդները լինում են **ցայահանջ և**

Ժամկետային: Ցպահանջ ավանդի դեպքում գումարը և տոկոսագումարը կարող եք հետ ստանալ ցանկացած պահի՝ ըստ ձեր պահանջի: Ժամկետային ավանդի դեպքում գումարը և տոկոսագումարը տրամադրվում են նախապես պայմանավորված ժամկետում: Ավանդը ժամկետից շուտ վերցնելու դեպքում բանկը կարող է փոփոխել նախապես սահմանած տոկոսը: Այդ պատճառով, սովորաբար, **Ժամկետային ավանդի տոկոսն ավելի բարձր է, քան ցպահանջ ավանդինը:**

ԿՇՈՒՂԱՏՄԱՆ ՓՈՒԼ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՄԻՆՉ ԱՎԱՆԴ ՆԵՐԴՆԵԼԸ

- ✓ պետք է հստակեցնել ավանդի նպատակը, որպեսզի կարողանաք ընտրել ավանդի առավել հարմար տեսակը,
- ✓ պլանավորել բյուջեն՝ որոշել որքան կարող եք ամեն ամիս խնայել,
- ✓ համեմատել ավանդները և ընտրել ամենից շահավետ տարբերակը:

Չիշեք՝ բանկը պարտավոր է իր կողմից առաջարկվող յուրաքանչյուր ավանդի համար ունենալ տեղեկատվական ամփոփագրեր:

Համեմատելիս պետք է ուշադրություն դարձնել հատկապես հետևյալ պայմաններին՝

- ✓ Անվանական տոկոս և տոկոսային եկամտաբերություն
- ✓ Ժամկետ
- ✓ Արժույթ
- ✓ Տոկոսի ավելացման ժամկետ
- ✓ Գումար ավելացնելու կամ հանելու հնարավորություն
- ✓ Ավանդի գումարը ժամկետից շուտ հետ վերցնելու պայմանները :

ԱՎԱՆԴ ՆԵՐԴՆԵԼԻՍ մինչ պայմանագիր կնքելը ուշադիր և մանրամասն պետք է կարդալ պայմանագրում նշված կետերը:

Վարկ վերցնելիս խորհուրդ է տրվում հետևել հետևյալ կանոններին՝

1. ՎԱՐԿԻ ԿԱՆՈՆ – 30 / 70

Ըստ փորձագետների՝ վարկի ամսական մարումները չպետք է գերազանցեն Ձեր ամսական եկամտի 30-50%-ը: Հակառակ դեպքում խորհուրդ չի տրվում ընկնել վարկի բեռի տակ:

2. ԱՎՏՈՎԱՐԿԻ ԿԱՆՈՆ-20 / 4 / 10

Ըստ փորձագետների մեքենան վարկով կարելի է գնել, եթե

- Ունեք **20%** կանխավճար,
- Ավտովարկը կարող եք մարել **4** տարում
- Վարկի ամսական մարումը ձեր ամսական եկամտի **10%**-ն է:

3. ՀԻՓՈԹԵՔԻ ԿԱՆՈՆ-30 / 3

Ըստ փորձագետների հիպոթեքով տուն կարելի է գնել, եթե

- Հիպոթեքի ամսական մարումը ձեր ամսական եկամտի **30%**-ն է,
- Տան գինը չի գերազանցում ձեր տարեկան եկամտի եռապատիկը:

4. Մի ստորագրեք փաստաթղթեր առանց կարդալու;

5. Մի տարվեք վարկ ստանալու հեշտ պայմաններով:

Ինչքան ավելի քիչ փաստաթղթեր են ձեզանից ուզում վարկ ստանալու համար, այնքան ավելի թանկ է լինելու վարկը:

6. Մի վերցրեք ձեզ պետք եղած գումարից ավելին:

7. Մի վերցրեք ձեր անունով վարկ ուրիշի համար:

8. Լիցենզիա չունեցող կազմակերպությունների հետ գործարքներ մի կատարեք:

Ամենաձեռնտու ֆինանսական ծառայությունը գտնելու և այլ գործիքներից օգտվելու համար կարող եք այցելել www.abcfinans.am կայք:

ԵՉՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այս աշխատանքի միջոցով մենք ցույց տվեցինք, որ տոկոսը մեր կյանքի մշտական ուղեկիցն է, թե ինչքան կարևոր և անհրաժեշտ են տոկոսների վերաբերյալ գիտելիքները: Պետք է ամեն ինչ անենք, որպեսզի աշակերտների մոտ ձևավորվեն տոկոսային հաշվարկներ կատարելու կարողություններ և հմտություններ: Նրանք պետք է կարողանան օգտագործել իրենց ստացած գիտելիքները ոչ միայն ուսումնական և ճանաչողական գործընթացներում, այլ նաև առօրյա կյանքում: Այսօրվա սերունդը պիտի ունենա ֆինանսական գրագիտություն, պիտի տարբերակի կարիքն ու ցանկությունը, որպեսզի կարողանա ճիշտ կառավարի իր ֆինանսները, իսկ ապագայում նաև ընտանեկան բյուջեն ու բիզնեսը, ֆինանսական գործունեությունը: Այդ ամենի

արդյունքում մեր աշակերտներն ուսումնական ավարտելուց հետո կկարողանան անձնական ֆինանսների հետ կապված ինքնուրույն և արդյունավետ որոշումներ կայացնել:

Կառավարել ձեր փողը, որպեսզի փողի պակասը չկառավարի ձեզ: :

Հայաստանի բնակչության մեծամասնությունը կարևորում է բյուջեի պլանավորումը, սակայն 1/3-ից ավելին գործնականում չի պլանավորում: Անկանխատեսելի դեպքերին պատրաստ լինելու համար հարկավոր է ամեն ամիս խնայել եկամտի 10%-ը՝ անմիջապես գումարը ստանալուն պես, իսկ վարկեր վերցնելիս օգտվել վերը նշված կանոններից՝ ԿԱՐԿԻ ԿԱՆՈՆ – 30 /70 , ԿՎՏՈՎԱՐԿԻ ԿԱՆՈՆ-20/4/10, ՀԻՓՈԹԵՔԻ ԿԱՆՈՆ-30/3 :

Բյուջեի ճիշտ կառավարման հմտությունը հետագայում կօգնի աշակերտներին հեշտորեն հաղթահարել ֆինանսական բարդ իրադրությունները և հասնել ցանկալի նպատակներին:

Ֆինանսական կրթությունը կենսական անհրաժեշտություն է յուրաքանչյուր մարդու համար և անկասկած ազդում է մարդու բարեկեցության վրա:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Բ.Ս.ՆԱՅԱԴԵՏՅԱՆ, Ա. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ 'ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱ 6'

'ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ ՓՈՐՁԱԳԵՏՆԵՐԻՑ' ձեռնարկ, հրատարակված FININFO կազմակերպության կողմից

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ՀՂՈՒՄՆԵՐ

<https://www.abcfinance.am/deposit.html>

<https://learningapps.org/display?v=pnoq95ym222>

<https://learningapps.org/watch?v=pndjn302t22>